

УДК 796.342

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТЕНІСУ НА ЛЬВІВЩИНІ

Алла СОЛОВЕЙ, Ольга РИМАР

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація Робота присвячена актуальним проблемам становлення та розвитку тенісу на Львівщині у різні історичні періоди та аналізу традицій львівської тенісної школи.

Ключові слова: спорт, теніс, історія, Львів.

Постановка проблеми. Історія фізичної культури і спорту українців довгий час перебувала поза увагою серйозних дослідників. Сьогодні, будуючи систему фізичного виховання незалежної України ми мусимо вивчати та аналізувати минулий досвід. Висутність історичного підґрунтя, без якого не можуть бути сформовані ідейно-теоретичні, організаційні засади української фізичної культури, негативно відгукується на практиці, з тому числі і на розвитку видів спорту, тенісу зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні теніс – одна з найбільш популярних і широко розповсюджених спортивних ігор. За даними ЮНЕСКО за період 60-80 років ХХ століття він посів перше місце в світі серед видів спорту за темпами розвитку і масштабам міжнародних спортивних подій. Тенісисти багатьох країн досягли високої майстерності, серед них є всесвітньо відомі українські спортсмени: Андрій Медведєв, Лариса Савченко, Дмитро Поляков, Андрій Рибалко, сестри Бондаренко, Тетяна Преребийніс, та багато інших.

Відомо, що ще на початку ХХ століття теніс активно розвивався на Львівщині як на рівні аматорського зацікавлення, так і на рівні високих спортивних досягнень. Львів був в епіцентрі спортивних подій. Тут проводились турніри по тенісу на першість міста, міжнародні зустрічі, де брали участь найсильніші спортсмени [1, 3].

Не зважаючи на вище вказане, на сьогодні бракує відповідної систематизованої інформації, методичної літератури, щодо розвитку тенісу на Львівщині і участі львів'ян на світовій спортивній арені. Це вказує на актуальність нашого дослідження.

Мета роботи полягала у визначенні особливостей розвитку тенісу на Львівщині у різні історичні періоди.

Завдання дослідження були такими:

1. Дослідити специфіку становлення тенісу на Львівщині.
2. Проаналізувати традиції Львівської тенісної школи.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань використовували такі методи дослідження: аналіз літературних джерел, аналіз документів, опитування, системний аналіз, метод комплексного дослідження історичних джерел.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз особливостей розвитку тенісу в Україні показав, що становлення та розвиток тенісу на Східній та Західній Україні мають суттєві відмінності. Тоді частини українських земель належали до різних держав, що зумовило й своєрідну особливість національно-культурного життя в окремих регіонах України: на Наддніпрянщині, Буковині, в Галичині і Закарпатті.

Аналізуючи особливості розвитку тенісу на Галичині, його умовно можна поділити на етапи:

1 етап – зародження та становлення тенісу на Львівщині (періоди Австро-Угорської імперії (1772–1917), Української Народної Республіки (1918–1919), Польської держави (1920–1939).

2 етап – часи Другої світової війни (1939–1944).

3 етап – радянський період (1944–1991).

4 етап – сучасний період (часи самостійної України 1991 – до сьогодні).

Проведені дослідження показали, що теніс на Львівщині мав велику популярність на початку 20 століття. Найкраща ситуація для розвитку спорту була в часи Австро-Угорської імперії, коли місто мало столичний статус. Тоді діяла конституція, що сприяла розвитку національно-культурного життя, в тому числі спортивно-гімнастичного. Саме в кінці XIX – на початку XX століття закладалися основи спортивних товариств. У першому десятилітті XX століття в Галичині активно діяли різноманітні спортивні організації, що були створені на національній основі: українські, чеські, німецькі, польські, єврейські [2, 3].

Центрами розвитку тенісу на першому етапі були, передовсім, українські, польські спортивні товариства та окремі навчальні заклади.

Найбільш відомі товариства, де були тенісні клуби, це «Сокил-Батько», Львівське товариство лижварське (ЛТЛ), Клуб тенісний «Погонь», клуб «Чарні», Клуб тенісний 24, клуб «Полонія», клуб Академічного зв'язку спортивного, Львівський клуб спортивний «Лехія», Львівський клуб ситківкарів, товариство тенісної спілки. Розвивався цей вид і в навчальних закладах. У теніс грали члени українського спортивного клубу при Академічній гімназії.

Один із найдавніших тенісних клубів – Львівський Тенісний Клуб – був організований при Товаристві Лижварським ще в кінці XIX століття. Він був лідером розвитку тенісного руху у всьому краї. Клубу належали найкращі тенісні майданчики, які 1910-х роках були на Ставах Паненських та інших ділянках міста. Починаючи з перших років минулого століття Львівський Тенісний Клуб був одним з лідерів в міжклубних змаганнях в Австрії та Польщі. Його члени успішно виступали в міжнародних змаганнях та за збірну країни.

За посередництвом Львівського Тенісного Клубу проводились всегалицькі чемпіонати. Так на турнірах у Львові виступали спортсмени з Самбора, Тернополя та інших міст краю. З-поміж найвідоміших тенісистів 1910-х років були В. Кухар, Я. Захашевський, І. Воліш. Львівський Клуб Тенісний був одним з найреспектабельніших у Львові та й взагалі у Польщі.

Одним з небагатьох конкурентів до ЛКТ був Клуб Тенісний 24 утворений в 1924 році, який зосередив у себе досить високого рівня спортсменів.

В останнє передвоєнне десятиліття у Львові було достатньо тенісних команд в різних клубах. Зокрема ЛКС "Погонь" мав тенісну секцію, до складу якої входили відомі спортсмени. Добру дружину мав клуб "Чарні". Його тенісна команда брала участь в чемпіонаті дружин Польщі.

Були і інші об'єднання великого тенісу. Тенісна дружина "Полонії" проводила командні змагання на кортах при колишній вулиці Шимоновичів. Знаною командою з тенісу була дружина Академічного зв'язку спортивного.

Становлення українських тенісних структур відноситься до 1910-х років в рамках "Сокола-Батька". Тенісом цікавився і займався його популяризацією лідер «Сокола-Батька» Іван Боберський. Він видав першу українську книгу «Забави і ігри рухові частина IV Ситківка» в 1909 році у Львові, в якій описав правила тенісу, розміри майданчиків, техніко-тактичні прийоми гри [4].

В 1930-х роках українцями був створений Львівський Клуб Ситківкарів, який в рамках Українського Спортивного Союзу організовував змагання з великою кількістю учасників і глядачів.

Тенісні змагання в рамках Українського Спортивного Союзу проводив Львівський Клуб Ситківкарів на власних кортах, розташованих на площах Українського городу.

Проте найбільші успіхи українських тенісистів були пов'язані не зі Львовом, а з представництвом у центральних клубах. Серед українських тенісистів виділявся Любомир Чайківський. Він добре грав у 1937 році у варшавській "Легії". Успішно виступав за збірні команди Польщі на міжнародних турнірах.

Так, як ще з ранніх спортивних часів у нашому місті був популярним теніс, то існувала мода на спортивні тенісні строї. Львів, як один із центрів всепольського тенісного

руху відразу відгукувався на модні зміни. Тенісний одяг українських гравців відрізнявся етнічними орнаментами. Окремі засади для такого вбрання були друковані як у міській періодиці, так і в спеціальних брошурах.

Велика кількість майданчиків у Львові та фахове технічне забезпечення сприяли проведенню важливих змагань. На львівських кортах неодноразово відбувались чемпіонати Польщі, проводились важливі міжнародні зустрічі з провідними клубами Європи.

У період з 1939 по 1941 роки з приходом Радянської влади та знищенням національних спортивних товариств був сповільнений розвиток тенісу у Львові. В усіх сферах громадського життя наступали перемини. Зміни стосувались політики, економіки, соціальної сфери, щоденного побуту людей. Природно, що не оминули вони і спорту. З притаманним їй розмахом нова влада взялася наводити нові порядки в спортивному житті Галичини. Треба зазначити, що із перших днів нова адміністрація взялася за облаштування і переоснащення вже існуючих спортивних споруд. Цим спорудам надавались характерні для Радянського Союзу назви: «Спартак», «Динамо», «РСЧА». Дослідження історичних джерел не дозволило знайти доказів про проведення змагань з тенісу у Львові в період з 1939 по 1941 рік. Не було знайдено інформації про виступи львівських спортсменів – тенісистів на змаганнях різного рівня. Є тільки згадка про проведення в 1940 році матчевої зустрічі з тенісу Львів-Ленінград.

У період з 1941 по 1944 роки із встановленням німецької окупації спортивне життя на Галичині не занепало повністю, і навіть продовжувалося. Під час окупації були заборонені єврейські та польські спортивні організації. Незважаючи на всі труднощі і перешкоди, які мали місце в цей час, галицький спорт залишався організованим. Українськими справами керував Український Центральний Комітет на чолі з професором Кубійовичем та з центром в Кракові. Спортивними справами опікувався відділ молоді. У Львові діяли тенісні корти українських спортивних організацій.

В післявоєнні роки на Львівщині встановилась радянська влада. Внаслідок тоталітарного комуністичного режиму були знищені всі національні спортивні товариства, які діяли ще з кінця XIX століття і навіть під час німецької окупації. Були створені радянські спортивні товариства: «Спартак», «Динамо», «Локомотив», «Трудові резерви» та інші. Спорт у Львові почав діяти в контексті з діяльністю радянського спорту. Тенісні секції діяли при товариствах «Спартак», «Локомотив», «Зеніт».

В 1958 році радянські тенісисти вперше вийшли на міжнародну спортивну арену – спортсмени взяли участь в офіційних міжнародних змаганнях, що проводились за планом Міжнародної федерації тенісу.

В 60-ті роки теніс у Львові був визнаний керівництвом держави як «буржуазний вид спорту». Внаслідок цього наказу було знищено тенісні майданчики (зокрема корти політехнічного інституту, на місці яких тепер знаходиться готель «Дністер»), але це не зупинило ріст популярності тенісу.

Найвідомішими тенісистами і одними із засновників львівської тенісної школи можна назвати Ольгу Шморгун, Федора Кулечка, Зенона Домбровського, традиції яких продовжуються до тепер багатьма їх учнями.

На сьогодні теніс набуває все більшу популярність у Львові. Багато львів'ян люблять його як видовище, інші проводять на корті свій вільний час з метою зміцнення свого здоров'я, як засіб активного відпочинку. На жаль, у зв'язку із забудовою міста, зменшується кількість спортивних майданчиків, зокрема тенісних, існують фінансові проблеми. На сьогодні у Львові функціонує чотири спортивні школи, де займаються юні тенісисти. Підготовку спортсменів також ведуть у спортивних товариствах «Україна» та «Динамо» [5].

Наявність висококваліфікованих тренерських кадрів на Львівщині, та традиції львівської тенісної школи, дозволяють стверджувати про перспективи розвитку тенісу в нашому регіоні. Однією з умов перспективи розвитку тенісу на Львівщині є збільшення кількості тенісних шкіл і клубів різних форм власності, удосконалення і будівництва тенісних баз, фінансування галузі як з боку держави, так і з боку представників бізнесу.

Висновки

Аналізуючи особливості розвитку тенісу на Галичині, його умовно можна розділити на етапи, що мають свої характерні риси: 1 етап – зародження та становлення тенісу на Львівщині (періоди Австро-Угорської імперії (1772–1917), Української Народної Республіки (1918–1919), Польської держави (1920–1939)); 2 етап – часи Другої світової війни (1939–1944); 3 етап – радянський період (1944–1991); 4 етап – сучасний період (часи самостійної України 1991 – до сьогодні). У Львові тенісу зародився ще в ХІХ столітті, бурхливо розвивався та був популярним серед львів'ян у різні історичні періоди. Традиційні львівської тенісної школи мають глибоке коріння, про що свідчать проведені дослідження.

Перспективи подальших досліджень. Передбачається подальше вивчення аспектів розвитку та становлення тенісу у Західній Україні в різні історичні періоди, зокрема кінець ХІХ початок ХХ століття. Результати проведених досліджень доповнять історичні дані з проблем становлення та розвитку спортивного руху у Західній Україні.

Список літератури

1. Вацеба О. Нариси з історії західноукраїнського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – 232 с.
2. Домбровський З. Тут наше коріння – така наша доля. Теніс для всіх – 2001. – № 3. – 2 с.
3. Золоті сторінки олімпійського спорту України. За ред. І Федоренка. – К.: Олімпійська література, 2000. – 192 с.
4. Спорт і національне відродження // Матеріали конференції присвяченої до 120-ліття від дня народження професора Івана Боберського. – Л., 1993. – 241 с.
5. Трофим'як Б.Е. Фізичне виховання і спортивний рух у Західній Україні (з початку 30-х років ХІХ ст. до 1939 р.): навч. посіб. – К., 1997. – 419 с.

ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ТЕННИСА НА ЛЬВОВЩИНЕ

Алла СОЛОВЕЙ, Ольга РЫМАР

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. Работа раскрывает актуальные проблемы становления и развития тенниса на Львовщине в разные исторические периоды и анализирует традиции львовской теннисной школы.

Ключевые слова: спорт, теннис, история, Львов.

HISTORICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF TENNIS IN LVIV REGION

Alla SOLOVEY, Olga RYMAR

Lviv State University of Physical Culture

Abstract. The work is dedicated to the vital problems of the development of tennis in Lviv region and analyses sport achievements of Lviv sportsman.

Key words: sport, tennis, history, Lviv.